

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТИ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ Тел. „Свобода“: ВЕрген 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: ВЕрген 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ПЕРЕДБАЧАЮТЬ СВІТОВУ РАТИФІКАЦІЮ ЧАРТЕРУ ОБ'ЄДНАНИХ ДЕРЖАВ В ОСЕНІ

Президент Труман написав листа з Потсдаму до Американського Товариства Об'єднаних Держав із висловом радості, що сенат Злучених Держав ратифікував Чартер Об'єднаних Держав, а в ньому виявив погляд, що ратифікація не є сама собою ціллю, а початком великої праці для введення міжнародного інструменту в життя.

Урядовці із департаменту стейту у Вашингтоні передбачують, що держави великої Пятки, як і всі інші держави, що брали участь в конференції в Сан Франсиско, ратифікують чартер ще наступної осені, може навіть і перед Днем Праці. В половині серпня розпочнеться в Лондоні конференція міністрів закордонних відносин введення світового чартеру в життя. Надіються, що після цього організація Об'єднаних Держав стане до праці ще перед кінцем біжучого року.

СЕНАТСКА КОМІСІЯ В СПРАВІ ЗАБЕСПЕКИ ПРАЦІ ДЛЯ ВСІХ.

Сенатська Банкова Комісія в Вашингтоні вітворювала дводенне переслухання знавців для складення федерального плану, як забезпечити працю для кожної людини, яка хоче працювати. Панує думка, що федеральний уряд впершу чергу глядить на приватні підприємства, як джерело праці для робітників. Коли приватні підприємства не постараться за це, тоді уряд має бути готовий із своїм планом. Для цієї цілі мав би бути створений „краєвий бюджет праці й продукції“.

ВИДАТКИ КОМУНІСТИЧНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗА РІК

Комуністичне Політичне Товариство, яке існувало на місці Комуністичної Партії Америки в минулому році, відбуло свою конвенцію в Нью Йорку в четвер, п'ятницю й суботу 26—28 липня і там склало звіт з орудування грошима. Він представляється так: У приходах було \$178,536, у розходах \$186,067, отже є дефіцит в сумі \$7,530. У приходах вказано з членських вкладок \$154,396. У розходах видано \$59,516 на платні, а \$21,186 на подорож для урядовців і агітаторів. Крім цього призначено на лекції, що їх називають „освітою мас“.

ТРУДНОЩІ В НАЛАДЖЕННЮ РИБОЛОВСТВА ПІСЛЯ ВІЙНИ.

Американські рибалки, які оперують на водах Тихого океану з міста Сіетл, у стейті Вашингтон, починають журитися проблемою риболовства вже в недалекій будучині. На Тихому океані до теперішньої війни ловили рибу американці, японці й росіяни. Війна припинила правильну риболовлю, американці з цього користали найбільше. Але недалекий кінець війни знову нагадає цю проблему. Америка буде мусити годувати японців після перемоги над ними. Отже треба буде японцям дозволити віддаватися риболовству на велику скалю. Але Росія, яка на підставі договору з Портсмут після російсько-японської війни в 1905. р. відступила японцям право риболовства до Сахаліну, хочте тепер це право японцям віддати, отже може прийти до непорозуміння на Пацифіку. в цій справі.

ЕКСПЕРТИ ПЕРЕДБАЧАЮТЬ ДОВГУ НЕДОСТАЧУ ЦУКРУ.

Стан продукції цукру в цілій Америці дійшов до критичної точки і буде тривати найменше 9 місяців або й цілий рік, як це оприлюднює президент торговців цукром Оді Ламборн з Нью Йорку. У конференції торговців цукру, яка відбулася при співучасті представників Воєнної Адміністрації Харчів, критиковано способи висилки цукру у великих кількостях в Європу, іменю таких, що є закупльковані, тобто призначені для певних цілей. На конференції подано думку, що ліпше посилати вже готові харчі в Європу, коли до них треба цукру, ніж посилати окремо цукор.

БОЯТЬСЯ ВЕРТАТИСЬ В ПОЛЬЩУ.

Моряки й офіцери морської торговельної флоту, які прибули до Америки на британських та американських кораблях, ще заки обі держави признали теперішній варшавський уряд, не хочуть вертатися під прапором теперішньої Польщі домі, боячися, що їх там „зліквідують“. Американська Воєнна Корабельна Адміністрація виявила, що 33 таких моряків заявили, що вони підуть на службу на американських або британських кораблях, які їздять з Америки до Європи.

ЯК НЕ МАЄТЕ ПРАЦІ, АБО ХОЧЕТЕ КРАЩОЇ,
чому не користатися з оголошень знаменитих нагод для зарібки, поданих у оголошеннях нових робіт у „Свободі“?

Освітня й культурна організація для цілого світа

Департамент стейту має оприлюднити цими днями статуту будучої культурної й освітньої організації для цілого світу. Така організація була вже обговорена на конференції в Лондоні ще в квітню 6. р. У ній брав участь іменем Злучених Держав сенатор Фулбрайт, асистент секретаря стейту Мек'Ілш і федеральний комісар виховання Джон В. Стюдербейкер. Бритійський уряд, на підставі уповажнення Ради Забезпечення Організації Об'єднаних Націй має вислати запрошення на нараду вже на 1. листопада 1945. Світова культурна організація мала б на цілі поширити поміж усі народи світу однакові засади виховання і в такий спосіб зберегти й збагатити знання Європу. Для цієї цілі мали б бути обрховані всі освітні засоби й економічні джерела, з яких можна буде сфінансувати таке завдання.

Статут цієї організації мав би бути ратифікований подібно як світовий чартер і сенат Злучених Держав буде мати доволі часу над цим призадуматися.

АМЕРИКАНСЬКІ ЖІНКИ ДЛЯ РОЗВІДЧОЇ СЛУЖБИ В ЄВРОПІ

У Кемп Шенкс, в стейті Нью Йорк, де звичайно вправлялися американські воячки Вакс, з'явилася окола 80 жінок в спеціальних уніформах, які викликали зацікавлення в кожного, хто їх бачив. Між жінками є молоді дівчата і старі 60-літні бабусі. Воєнний департамент остаточно виявив частинно призначення цього корпусу. Це мають бути „цивільні службовиці департаменту війни“. Вони мають вибратися до американської окупаційної смуги в Європі вже незабаром. Департамент виявив лише загально, що вони мають помагати в розвідчій службі. Кореспондентам дозволили на розмову з жінками. Від них можна було довідатися, що вони знають різні європейські мови і багато з них походять з Європи.

ЗА АМЕРИКАНСЬКІ ПАТЕНТИ В РОСІЇ

Департамент стейту приготував свого роду міжнародний контракт, на підставі якого американські патенти могли б бути забезпечені в Соєтах. Совети розвинули свою патентову систему ще в 1931. році і тому можна надіятися, що вони дадуть признание й заграничним патентам. Перші концесії для американських патентів дістаюб Краєве Товариство Вирібників.

Закінчення потсдамської конференції відложено через якісь труднощі

Конференція трьох потуг у Потсдамі мала закінчитися в понеділок „потрясаючою світ заявою“, але закінчення її відложено через якусь нову трудність, що виринула перед самим закриттям. Що за трудність, цензура не дозволила газетам довідатися.

У Берліні відбулася вчора передача частини заряду Берліна французьким військам. Викровено для цього французам частину американської й британської окупаційної зони.

ПОЛЯКИ ПІДНОСЯТЬ ПРЕТЕНСІЇ ДО НІМЕЦЬКИХ ПРОВІНЦІЙ

Польський уряд пропонує потсдамській конференції домагання признати Польщі велику частину східної Німеччини. Польща видно хоче мати границю на ріці Одрі та порт Стетін (Шуцін).

Голова польської делегації признав, що делегація приїхала до Потсдаму на запрошення одної з представлених там потуг. Хоча він не сказав, що за потуга його запросила, газети догадуються, що мова йде певно за Советський Союз.

БРИТІЙСЬКІ КОНСЕРВАТИСТИ ЗБІЛЬШУЮТЬ СВОЇ СИЛИ В ПАРЛЯМЕНТІ

По обчисленню голосів, відданих при останніх виборах до британського парламенту в 8 університетах Британії, показалося, що консерватисти добули собі з цих 8 голосів 2, незалежні 4, ліберали 1, а валійські націоналісти 1.

Газети виявляють, що при нагоді резигнації з прем'єрства Чорчиллові запропонував король шляхетське відзначення, але Чорчил відмовився його прийняти. Король хотів надати Чорчиллові „Орден Перевязки“, котрий за 600 літ існування надано тільки 4 „простим“ особам. Чорчил є першим з них, що відмовився прийняти відзначення.

СТАВЛЯТЬ НА СУД СИНА МІНІСТРА ЗА ЗРАДУ

У Лондоні поставлено на суд за зраду держави Джана Е. Аймерія, сина бувшого міністра для Індії. Закидуються йому, що взятий підчас цієї війни в німецький полон, Аймері став прихильником нацистів і Гітлера та пробував організувати серед британських бранців у Німеччині так званий Лейтон Св. Юрія для боротьби проти більшовизму. Обвинувачений подав судови свою писемну заяву, в котрій признається до своєї про-нацистичної діяльності й закінчує заявою, що з огляду на його восьмилітню боротьбу проти комунізму він ще міг би зробити Британії різні прислуги.

АРАБИ ЗАПОВІДАЮТЬ ПОСТІЙНИЙ СПРОТИВ ЖИДІВСЬКІЙ ДЕРЖАВІ В ПАЛЕСТИНІ

Арабські представники в Лондоні подали публичну заяву, що „арабський світ“ ніколи не згодиться на встановлення в Палестині „жидівської батьківщини“. Навіть якби три потуги пішли на цей проект, араби й в такому випадку будуть далі проект поборювати.

ПОВОЄННА КОНЯКА.—Повоєнне авто, що його при армії називають „джип“, придумане підприємством Виліс-Оверленд Моторз, має причинитися до Полекшення важкої праці фермера. На образку представлений має, як його прицелено до сівачки. Іжип може бути трактором, легким трюком, потяговою силою і возом для перевозу людей.

АМЕРИКАНСЬКІ НИЩИТЕЛІ БОМБАРДУЮТЬ ШІМІЗУ

Відділ американських нищителів з Третьої Фльоти заплив у вівторок ніччю вглиб заливу Сураги, на південний захід від Токіа, і збомбардував військові об'єкти в місті Шімізу, що лежить усього 85 миль на південний захід від японської столиці й є центром японського алюмінієвого промислу. Цей напад був ще одним визовом, киненим американською фльотою Японії, якого видно не могла прийняти.

ДОБИВАЮТЬ ЯПОНСЬКУ ФЛЬОТУ.

Принаймні частину пояснення цього явища можна знайти в заяві адмірала Нимица, що літаки з кораблів під командою адмірала Голзія ушкодили японцям 20 воєнних кораблів, 36 торговельних кораблів та знищили або ушкодили 138 ворожих літаків. Цього всього докано підчас понеділкової атаки на залив Токіа та нападу на японську флотну базу Майзуру, що лежить на Японським Морю, 245 миль від японської столиці.

Адмірал Нимиц при тому додає, що цей рапорт ще не можна вважати остаточно, себто що далі розсліди можуть показати, що японські втрати ще більші, ніж досі подано. Між японськими воєнними кораблями, ушкодженими американськими летунами, є: один експортний літаковоз, три нищителі, 8 ескортних нищителів, одна велика субмарина й 9 дрібних субмарин.

ОКІНАВСЬКІ ЛЕТУНИ ТЕЖ СПИСУЮТЬСЯ ДОБРЕ.

До цих утрат японців додали свою пайку американські летуни Далеко-Східної Повітряної Сили під командою генерала Кенія, що мають свої бази на Окінаві. Вони далі залітали над японські порти на Нутрішнім морю, де тепер стоять при причалах багато кораблів японської воєнної фльоти. В наслідок зробили вони 500 летів на округ Куре й Кіюшу та загопили або важко ушкодили ворогові 35 кораблів.

ЯПОНСЬКА ГАЗЕТА КРИТИКУЄ ОБОРОНУ ЯПОНІЇ.

Впливова токійська газета „Асагі“ гостро критикує теперішню оборону Японії перед альянтськими нападами. Признає при тому, що альянтські напади зростають з кожним днем та що Алянти тепер беруться до знищення японських засобів комунікації. Газета каже, що японський уряд здавна багачко говорив про перенесення телефонічних і телеграфічних дровів під землю, але досі нічого в тій справі не зробив. Газета домагається, аби обороні віддати першенство над усіми іншими потребами.

ПІДГОТОВЛЯЮТЬ АТАКУ НА СИНГАПОР.

Летуни з британської Фльоти Східних Індій докнали сильної атаки на ворожі оборонні лінії під Сингапуром та по Бангкоку, столиці Таїланду, що лежить при залізниці, котра сполучує Сингапор з суходземом.

Японське радіо каже, що японські війська уда-ремнили вже дві британські спроби висадити війська на побережжю острова Покета, що лежить при західнім березі півострова Малайя.

З Малайського проливу доносять, що там працюють британські кораблі для збирання мій, що звичайно є заповіддю висаджування суходземних військ.

ЯПОНЦЯМ НЕ ВЕДЕТЬСЯ В КИТАЮ.

Японські війська, що пробували докнати інвазії південного Китаю з опанованої японцями французької колонії Індокіна, були розбиті китайцями, котрі тепер б'ються з японцями за посідання двох провалів, що ведуть з Індокіна до Китаю.

З БОРОТБИ КИТАЙСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ І КОМУНІСТІВ.

З Єнану, столиці Комуністичного Китаю, доносять, що війська Кай-Шека заставили китайські комуністичні війська до відступу з округи Стайшану. Комуністи кажуть, що Кай-Шек ужив до цього нападу цілу одну дивізію й частину другої.

АВСТРІЯ АПЕЛЮЄ ДО ПОТУГ ЗА САМОУПРАВУ.

Д-р Карл Реннер, канцлер і міністер заграничних справ Австрії, подав трьом потугам апель дозволити Австрії управляти своїми справами. У заклику говориться, що теперішній поділ Австрії на чотири окупаційні зони не є практичний.

При тому Реннер закидає, що британці накладають з нацистами та що нацистам віддано уряди в Стирії. Мовляв, американські офіцери теж братаються з нацистами.

НЕВДОВОЛЕНІ З ВЛАСНОГО СТАВЛЕНІКА.

Генерал Горбатов, російський член Алянтської Командантури, що править Берліном, підняв поважні закиди проти д-ра Андреаса Гермеса, наставленого советським урядом начальника уряду харчування Берліна. Горбатов признав, що він шукає за наслідником для д-ра Гермаса.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. NYant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Подписка на три центи.		Three cents a copy.	
На рік	\$7.00	One year	\$7.00
На пів року	\$3.75	Six months	\$3.75
На три місяці	\$2.00	Three months	\$2.00
В Державі Ситі і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	\$10.00	One year	\$10.00
На пів року	\$5.25	Six months	\$5.25
На три місяці	\$2.75	Three months	\$2.75
Число з суботи (з англійською частинкою):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	\$2.50	One year	\$2.50
На пів року	\$1.50	Six months	\$1.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кошту зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ОСТАННЄ СЛОВО ЯПОНЦЯМ

Від якогось вже часу йде між Японією й ворожми до неї Аліантами зовсім явна дипломатична гра. Обертається вона коло питання продовження війни. Як видно, і Аліанти й Японія хотіли би довести чимкорше до її кінця, хоча кожна сторона певно з інших причин. Аліанти, що нині певні перемоги, хотіли би собі заощадити дальших зайвих жертв, а Японія, котра вже певна програної, хотіла би винести як найбільше з неминучої руїни.

За посередництвом радя японці дали Аліантам знати, що вони готові би брати під увагу пропозицію здачі, якщо Америка обняла їх Атлантичським Чартером, себто якби вона застосувала до них такі самі засади, які вона обняла примінити до держав і народів, визволених з німецької чи японської перемоги. При тому японці апелювали до ліберальних кругів, отже тим самим до ліберальних засад з котрих найважливішою певно є, що кожний народ має мати можливість правити собою вільно по своїй волі. Колиб так сталося, тоді, говорив радіо, на здачу готов би був не тільки японський народ, але й його військові керівники.

Хоч як заманлива була ця пропозиція для Америки, котра вже багато крові проляла у цій війні, всеж таки вона мала в собі багато небезпеки. Колиб дати Японії всі ті права, за котрі говорить Атлантичський Чартер як належні для поневолених Віссю держав, то як гарантію мала би Америка, що якраз цих прав Японія зараз таки не використала би для того, аби приготувити собі нову війну, в якій вона могла би добитися того, чого не добилася своїм зрадницьким нападом на Америку в цій війні?

Це певно й заставило представників головних держав, що ведуть війну проти Японії, подати Японії ультимат. Америка, Британія й Китай дали їм Японії останню нагоду врятуватися перед остаточним знищенням на взорці Німеччини через безумовну здачу всіх збройних сил та відповідне забезпечення, що це робиться в добрій вірі. Японії загарантовано в випадку здачі суверенність над головними японськими островами. Гарантовано теж японцям, що вони не будуть поневолені національно ні знищені як держава. Вони дістануть право й можливість господарити в своїм краю й з часом приступити до торгівлі з усіма іншими народами.

Здавалося, що умовини досить приманливі для народу, що найшовся в положенні японців у даній мент, що словом станув перед справжнім знищенням. Здавалося, що японці захочуть піти на такі умовини, як щось без порівняння краще від того, що їх жде. Однак ці умовини означають знищення пачуючої японської класи, що довела до цієї війни. Власне ця класа, що всюди малює себе за найкращих японських патріотів, могла би тепер добровільно згодитися на своє знищення для рятунку цілого японського народу. Та японська мілітарна шляхетчина збирається видно доказати свій патріотизм у цей спосіб, що збирається вести далі безнадійну війну, хоча вона грозить страшним знищенням цілому японському народові.

Духові недуги в повоєнній Європі

Останніми часами можна чути багато про велику загрозу голоду для населення різних європейських країв та про впливаючу з того небезпеку прирізних недуг та зросту смертності. Певна річ, що ця небезпека зовсім реальна, та що нам прийде в найближчому майбутньому ще багато чути про ті справи.

Немовби для доповнення образу нещастя, що тягнеться за другою світовою війною в Європі, виступає тепер полковник Абрагам М. Мерльо, голландський комісар добробуту, з острогою перед небезпечкою поширення умових недуг у повоєнній Європі. Д-р Мерльо, це відомий голландський лікар-психолог, спеціаліст духовних недуг. Він практикував медицину через півтора року по захопленню Голландії Німеччиною, потім був арештований німцями. Вирвавшись з німецького табору, він дістався до Бельгії, потім Франції, накінець до Еспанії. Пізніше йшов за аліантськими арміями, як вони визволяли краї Європи, поки не дійшов назад до рідного краю. Через цілий цей час він продовжував свою психологічну практику.

Д-р Мерльо подорожував недавно як відповідник голландського уряду по Злучених Державах і Західній і Східній Індії; підчас свого побуту в Нью Йорку, в розмові з американськими газетярми, він звернув увагу спеціально на небезпечку поширення умових недуг, званих неврозами, серед населення країв, визволених з німецької окупації.

Остерігав він передусім перед малюванням занадто оптимістичних образів стану здоров'я й харчів європейських країв. Для прикладу подав факти про західну Голандію. Доносять звідти наприклад, що тільки 3 проценти того населення терплять від крайнього голодування. З того виходило би, що решта населення, себто 97 процентів, знаходиться під тим згладом у добрій стані. Наділі однак серед голандців західної Голандії є незвичайно багато людей, що терплять від хронічного голодування, якого наслідки не даються негайно замітити так, як признаки крайнього голодування. Найбільше випадків хронічного, але не крайнього голодування є серед бідної класи голандців, котрі не можуть купувати необхідних для прожитку харчів на чорнім ринку. Якраз серед тих людей можна помітити найбільше людей, у котрих голодування спричинило певно крайню форму байдужості до життя.

Серед тих жертв хронічного недоїдання виявляються різні хворобливі признаки, з одного боку фізичні, з другого боку

духові. Серед них поширяється червінка, блідниця й серцеві недуги, а одночасно з тим такі духові явища, як дразливість, самоцентричність, себто погляд людини на весь світ як на щось, що обертається довкола її особи, та випливаючий з цього нахил до ворогування до всіх інших людей.

Незвичайно замітні помічення робить д-р Мерльо при тому про вплив визволення населення з німецької окупації. Підносить він на перший погляд парадоксальну думку, що визволення з німецької окупації поставило закріпощене німцями населення в гірший духовий стан, ніж воно було за окупації: за окупації, каже він, населення підтримувало при життю напруженість життя, що випливає з важкості існування; за нацистичного натиску населення не відчувало того невротичного натиску, який воно відчувало негайно по визволенні з нацистичної неволі. Не дивлячись на визволення та прибуття аліантських харчів, населення визволених країв, що до духовного здоров'я, почувалося, тепер багато гірше, ніж воно почувалося підчас окупації. — Каже далі д-р Мерльо, що в багатьох краях повоєнної Європи проявляється стремління шукати за жертвеними козлами. Як знаємо, це явище проявлялося досить часто й в передвоєнній Європі; спеціально нацизм виростав у силу, вибравши собі за жертвенного козла німецьких жителів. Гітлер поважив частину своєї пропаганди спират на переконання німців, що за всієї лихоті Німеччини відповідають жиди. В міру зросту нацизму в Німеччині це освятювання жидів на жертвених козлів, відповідальних за національні нещастя, перекидалося й до інших народів, у котрих різні провідники знаходили теж вигідним для себе добувати собі впливи серед народа, нападаючи на жидів, усіх або поодиноких, як винуватків народних нещастів.

Тому й не можна дуже дивуватися, коли, за словами д-ра Мерля, таке саме явище помічається тепер у повоєнній Європі. Коли тепер у народі багато більше нещастя, як було до війни, то певно багато більше людей піддається тій хорій думці, що за їх нещастя, особисті й національні, відповідає спеціально якась група людей. При тому однак ми не кичемо мусимо приймати погляд д-ра Мерля, коли він каже, що на гілку бельгійців на короля Леопольда це власне так шукання за жертвеним козлом. Може воно так є, але може справа маєється інакше. Можливо, що д-р Мерльо знає добре психологію, але не знає бельгійської політики.

Дальшим об'явом духової недуги в повоєнній Європі д-р Мерльо вважає поширююся в Європі ненависть до Німеччини, головне коли вона проявляється різними фантастичними плянами на розчленування Німеччини, розділ її або її цілковите її знищення. За всіма такими плянами є старий страх, що Німеччина знову може стати сильною. Ще іншим об'явом повоєнної неврози, на думку д-ра Мерля, є поширення комунізму.

Природна річ, що прояви того роду, які можуть мати такий далекий вплив на перебіг суспільних справ, самі кличуть шукати якоїсь заради на них. На думку д-ра Мерля, голандське населення можна довести до повного духового здоров'я, колиб взятися до лікування лиха науковим способом, коли лікарів, доглядачок, а головне колиб почати населення відкормлювати в науковий спосіб. До слів д-ра Мерля виходить, що він має віру в скорий поворот голандців до тілесного й духового здоров'я. Чи це саме можна сказати про інші народи Європи, визволені з німецької неволі, д-р Мерльо не каже.

Американська розвідка робота в Німеччині

З огляду на недовірену війну з Японією ще не все може дійти до прилюдної відомості про те, як працювала і ще працює американська розвідка служба на терені Німеччини. Може публіка ніколи не довідається про способи добування військових тайн. Але те, що діялося у промисловій діяльності, вже оприлюднюють і воно на стільки цікаве, що може заінтересувати теж і наших читачів.

Головною агенцією для добування таких секретів є одна, знана під скороченням іменем С. I. O. S. Вона така тайна, що не має відповідальності перед президентом Злучених Держав. Це є права рука скомбінованого американсько-бритійського генерального штабу; а вона перевіряє напр. такі вісті, як: Що зробив Герман Герінг із воєнною добычкою, або як далеко поступили німці у праці для розбиття атому.

Однак найбільше значіння для американського промислу може мати праця меншої агенції, званої під скороченням іменем Т. I. I. C., котру називають коротко "Тік". Її теж установила спільна англо-американська воєнна влада. Ця агенція мала за завдання вислідити, що такого знають німецькі винахідники для розвитку німецького промислу, чого ми ще не знаємо. Скоро лише ми дістанемо докладні вісті про це, їх негайно використається для вжитку в нашій промисловості.

Тік прослідив, як далеко пішли німці з уживанням старих матеріалів. На це добрим прикладом є вугілля. Американці теж вміють розібрати його на всі лади, назад скласти докупи і виробити з нього такі продукти, як ось: Штучне масло, яке смакує ліпше ніж олеомаргарина, а яке дорівнює маслові з коров'ячого молока. Таксамо виробляють з вугілля мило і товщи до смаження. З вугілля добувають ліпшого сорту алкоголь для розпускання фарби і для виробу пластиків. Експерти твердять, що на підставі німецької методі можна буде добути з вугілля питний алкоголь, однак досі цього ще не зроблено. Таксамо можна буде при сполучі німецької техніки і американської інженії довести до виробу газоліну з вугілля і то газоліну найвищого ступня для руху автомобілів.

Ці приклади подані для о-свідомлення громадян, яку вартість мають наукові розсліди в формі воєнної розвідки між ворогами. До цього вжиття звичайно найспосібніших науковців, яких має Америка. Досі 215 таких знаменитих технологів працює в Німеччині і де лише потреба, а

вості. Початки в цьому напрямі вже зроблені, а незабаром почуюмо, що щось більше про це вчасі розвитку промислу американського й англійського.

Врятовано кошти розвідки у висоті \$1,000,000.

Урядовці з ТІК-а кажуть, що установа вже настільки навчилася слідити за німецькими промисловими тайнами, що дасть спеціальні видатки не будуть великі, бо не треба переводити багато наукових дослідів. У такий спосіб заощадиться на праці який мільон доларів для Адміністрації Чужинної Економії упродовж найближчих 12 місяців. Не зважаючи на це, заробіток на продукції тайних виробів чи винаходів, dokonаних німцями, буде в нас зростати непомірно. Споміж 19 ділянок німецької промисловості, в яких ТІК працював, найбільше добичі пошасталося принести з поля техніки при виробі плинного топлива, смазовил, летунства і штучної гуми. Ці винаходи можна буде вживати для виробу газоліну для літаків. ТІК відкрив, що німці винайшли спосіб, як позбутися цілковитого одного процесу при таких виробі.

Назагал американська штучна гума є ліпша від німецької, але способи її виробу ліпше удосконалили німці ніж американці.

Масло з вугілля ліпше ніж маргарина.

ТІК прослідив, як далеко пішли німці з уживанням старих матеріалів. На це добрим прикладом є вугілля. Американці теж вміють розібрати його на всі лади, назад скласти докупи і виробити з нього такі продукти, як ось: Штучне масло, яке смакує ліпше ніж олеомаргарина, а яке дорівнює маслові з коров'ячого молока. Таксамо виробляють з вугілля мило і товщи до смаження. З вугілля добувають ліпшого сорту алкоголь для розпускання фарби і для виробу пластиків. Експерти твердять, що на підставі німецької методі можна буде добути з вугілля питний алкоголь, однак досі цього ще не зроблено. Таксамо можна буде при сполучі німецької техніки і американської інженії довести до виробу газоліну з вугілля і то газоліну найвищого ступня для руху автомобілів.

Ці приклади подані для о-свідомлення громадян, яку вартість мають наукові розсліди в формі воєнної розвідки між ворогами. До цього вжиття звичайно найспосібніших науковців, яких має Америка. Досі 215 таких знаменитих технологів працює в Німеччині і де лише потреба, а

пер забирають ще 110 науковців чи то з приватних бюр та лабораторій, чи з університетів та інститутів і разом творить штаб, якого не має ні одна країна в світі.

Як працюють наукові розвідки бюра?

Ось візьмімо згадану агенцію ТІК. Її головна квартира є у Вашингтоні. Там є науковий генеральний штаб, який вирішує, що треба в Європі "заатакувати". У таких генеральних штабі є заступлені такі установи: Дивізія С-2 воєнного департаменту, Повітряна Розвідка Служба, Бюро Розвідки Стратегічної Служби, Рада Воєнної Продукції, Бюро Наукових Розсліди і Розвитку, Адміністрація Чужинної Економії і департамент стейту. Цей генеральний штаб має під собою 19 робочих підрозділів, як для повітряної служби, продукції автомобілів, будівлях матеріалів, хемікалій, харчів, лісових продуктів, плинного топлива і смазовил, машинерії, медичних засобів, металів і мінералів, залізничного вираду, гуми, вираду для беспечства і техніки, будови кораблів, твердого топлива, ткацьких виробів та услуги.

У Лондоні, в Англії, є "квартира першої бази", куди звозять німецькі документи. Їх там привозять троками, фотографують, роблять мікрофільми і висилають літаками до Злучених Держав. У Лондоні втримується зв'язки з англійською розвідкою службою, а нема ніяких зв'язків із Советами.

У Німеччині утримується цілі групи техніків, щоб переглядали бюра, фабрики, робітні і найрізніші установи. Велику увагу звертається на допити німецьких техніків і винахідників. Це звичайно люди у віці понад 40-літ. Вони, зправила, говорять правду, але ніколи не скажуть її добровільно, хіба аж по твердих запитах. Звісно, що важливіших німецьких науковців перевезла агенція ТІК до Злучених Держав і тут вони виказують свої досвіди.

Та найважніші свідчення є такі з документів, але для їх визбирання треба незвичайно мозольної праці, в якій перешкаджають руїни наукових установ. Документи потребують перекладачів і інших фахівців, а на це треба теж часу, крім знання. Американські знавці хочуть винайти усе вчас, щоб наукові відкриття й винаходи вжити вже вчасі реконверсії. Тому то отя реконверсія стає предметом зацікавлення широкого американського загалу.

БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАїнсько-ГО НАРОДНОГО СОЮЗУ ЗНАЧИТЬ, НАЛЕЖАТИ ДО ТАКОЇ ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ, ЩО ПОБУДОВАНА НА ПЕВНИХ, ТРІВКИХ І СОЛІДНИХ ОСНОВАХ.

ОЛЕКСАНДЕР ЛУГОВИЙ

БЕЗХАТНИЙ

(Повість з імігрантського життя в Канаді, нагороджена на Літературній Конкурсі У. Н. Союзу).

(50) (Всі права застережені)

— Вітати нема часу й нема куди. Спіткнувся — потрошити руки й ноги. Маю о-ставати калікою — нехай вб'є на смерть. — Несвідомо вбрав у плечі голову й стояв неперушно. Осина впала його на торкнувшись. Вили стовбура з одного боку впали не далі двох чалів від його ноги, а чалів може з десять з другого боку. Спереду, стопи на дві від нього грубезна гіляка зарилася глибоко в землю, — ззаду, може на пів сягня стовбур роздвоювався. Якщоб утік, чи хоч рухнувся в котрий бік — смерть нехибна, чи повне каліцтво. Не мав часу навіть перестрашитися, так

сталося все несподівано. Вирив Безхатний у призначення й раніше, тепер повірив свято. Надто бо чудодійно уник він смерті, начеб його інстинкт самозбереження не помилково виміряв де йому стояти, щоб від смерті вибавитися, затримав нерухомим. Чи може його зір вплинув на бездушну осину, змінив її напрям лету? Може інстинкт, може вплив, та чомуж тоді саме у тому місці прийшла міра відрізати по-ліно? Кілька чалів у той чи другий бік і смерть булаб невідлечна. В життю багато старіється такого, що й найбільші розуми нічого зтого не розуміють!

Оглянувшись, побачив перестрашеного Гарого. Дядько став оправдуватися. Він, мовляв, підрубав дерево у інший бік, але воно росло похилене у бік Безхатного, на нього отже й повалилося. Безхатний докорив тільки за те, що Гарий без попередження так близько підбрався до нього. Не крикнув бодай, коли дерево почало падати.

Що мало статися Безхатному — околилося на старому. Чи то з піячення, чи з бід, відбирало у нього тямку. Часті блудив, приходив до ко-либи по півночі. Старим Гарий ще не був, тай здоров'я служило. У хвилях прояснення голови Безхатний розпитував його, — він чейже має родину в краю, а так прогайнує свій мізерний заробіток. Гарий лаявся у відповідь, лаяв жінку, казав, що ніхто вже не пише йому роки а роки. Чув тільки, що жінка набула дитину з москалями чи мадярами, а має сина і дочку ще від

нього. Безхатний не мав підстави тим словам не вірити, навіть жалувал старого, думав, що той це з туги. Тимчасом довівся, що Гарий вже не рубав дров для склепаря, тільки для вічно п'яного ніби фармера, пана Холуйського, самого завзятого продуцента самогону у цілій околиці. Холуйський доставляв самогон Гарому в ліс; Безхатний не раз те бачив.

У суботу, десь в останніх днях лютого по Гарого зайшли його товариші з інших лісових козлів. Гарий попередив Безхатного, що вернеться аж у понеділок і товариші пішли пити. Другого дня, святуючи, Безхатний пішов до свого пращадця за хлібом. Підходив до стації, аж перестіг його фармер Доманчук і повідомив замість привітання з неділею:

— Знаєте новину? Нема вже вашого товариша! — Котрого? Безхатний перепитав, думав, що фармер

жартує. — Я маю двох товаришів, чи товариша й товаришів. Але вони обоє живі й здорові, в козлібі зісталися.

— Та нема вже Гарого!

— Не дуріть! — ще не вірив співрозмовник. — Щоб з ним сталося? Чоловік здоровий у тілі, тільки от на голову нападе! Пе, мабуть, забагато! Але ще може й нас з вами переживе.

— Отож то й бо! Я не дурю! Його справді нема вже живого. Вчора, чи нині рано дійшов!

— З якої причини?

— Ба, з якої! Певно перепився! Тоний Холуйський каже, що вчора увійшов до нього в хату, сказав, що в очей пожовкло і звалився мертвий. А чи правда, хто то може знати? Щойно поліція з Селкіркі приїхала.

— Умер вчора, а поліція щойно приїхала? Довго щось не повідомляли. Кінна поліція звичайно справи не відволікає! — Безхатний сумнівався ще.

Мабуть цілу ніч пили, а дійшов нарано.

— Справді, щось воно неясне. Особливо тим, хто знає Тогого. Гарий і тепер там лежить.

— А його товариші де?

— Пути десь у вдови. Ще вчора розійшлися. Може й не знають, що сталося.

Роздумуючи про марноту людського життя пішов Безхатний до свого пращадця. У хаті пращадця на нього ждав червоножупанник в ранці десятих. З місяця став розпитувати, як довго Безхатний знає Гарого, чи знає хто він, звідки походить. Безхатний розповів, що знав, сказав, що річ небіжчика зісталися в ко-либі. У двох з десятихком пішли до Холуйського. Там, крім переляканих появою Безхатного господарів, застали старого лікаря і ще одного поліція. Лікар також розпитував, чи не жалувался Гарий на серце. Варто було бачити жак і жертвину господарів, коли

Безхатний згадав про нахил Гарого до випивки. Однак нічого. Позапитували відповіді тай по всьому. Небіжчик лежав аж чорний, та бо й живим нагадував мулату барвово шкіри. Сумнівався Безхатний у рішенні лікаря, що Гарий помер від розриву серця, бо ніяких тілесних ушкоджень не знайшов. Сумнів — сумнівом, а до-казів на інші причини смерті дасть Бог. Того дня Гарого й поховали. Холуйський забрав собі за похорон золотий годинник, одиноку ціннішу річ помершого. Річ й харчі забрав пізніше, а папері перестало владом.

(Дальше буде).

Виллем Генрі Чемберлін

Справа української державності

III.

Хоч мало є підстав, покладаючи великі надії на дійсність української незалежності, то всетаки є порадники, щоб Злучені Держави, Велика Британія й інші Західні держави прийняли заяву так, як вона звучить, щоб обмінялися дипломатичними представниками й консулянтами і щоб підтримували торговельні й культуральні зв'язки з Україною. Чужинні держави можуть лише зискати а не втратити через те, що їм будуть втілені свіжі джерела інформації про кожну околицю Советського Союзу, а особливо про таку важну і спо-

дівано багату землю, як Україна. Може статися й таке, що саме призначення української незалежності в заграничних справах остаточно перемінить оцю віконну прикрасу та злуду у щось таке, що може бути подібним до дійсності. Знав, справу миру й міжнародного порозуміння зискає колисьало тм, що теперішня диктатура централізована комунізмом перейде еволюцію у якусь вільнішу спілку народів, які діждуться троха більшої самоуправи й самоврядування. Вже для самих інформативних цілей булоб незвичайно важним втримувати диплома-

тичне й консулярне представництво в таких важних містах, як Київ, Харків, Одеса. Досі маємо лише дуже неясні і дуже відірвані інформації про те, що сталося в Україні упродовж війни.

Виглядає, що є деякі принаки на те, що великі військові терпіння викликали якесь відродження українського національного духа, зверненого проти нацистичного расового панування і проти політичного комуністичного гнету. Олександр Кендрик, бувший кореспондент газети Філадельфії Інквайрер у Советським Союзі, зазначив у недавню оголошеній критиці виданих книжок, що були погослоски, начеб то смерть генерала Ватутіна наступила внаслідок атентату українського націоналіста. Були

теж погослоски про українську підпольну активність у Східній Галичині якийсь час після того, як прогнано німців з цієї околиці.

Один аж занадто певний факт з'явився про Україну є незвичайні терпіння, які мусіли коїтися була побоевищем для німецьких і советських армій через такий довгий час. Так напр. Харків, зміняв власників чотири рази, а це правдиве тажкощо до міст в Донецьким Басейні. Там переведено на велику скалю розпорощення населення, бо відступаюча советська влада забирала людей до Центральної Азії, а інших насильно забрали до Німеччини. Потрібно там, очевидно, велика праця для регаблітації й реконструкції. Треба надіти-

ся, що можлива там буде незалежна праця таких агенцій, як ЮНРРА та Міжнародний Червоний Хрест.

Війна буде мати безмірне значіння як для Советського Союзу так і на становище Східної Європи цілості. Цим перемінами Україна буде теж діткнена. Велитенська територія, замешкана понад сто міліонами людей, підпала у великій мірі під советську мілітарну окупацію і під цілковитий советський політичний вплив. На цій території було давніше дванадцять держав, як Фінляндія, Литва, Латвія, Естонія, Польща, Чехословаччина, Угорщина, Австрія, Румунія, Югославія, Болгарія, Албанія. Советська мілітарна окупація мало коли має неутраляний характер. У багатьох випадках, як от в справі Балтійських Республік, Польщі, Румунії, Югославії, цю окупацію використовувано явно на те, щоб переведити територіяльні анексії, або на те, щоб настановляти такі сателітні уряди, у яких малиб перевагу комуністичні елементи.

Чи справді станеться таке, що ціла Східна Європа поступенно ввійде в склад Советського Союзу і через те буде створена безмежна тоталітарна держава з населенням між 250 і 300 міліонів? Такий розвиток подій був би загрозливий для будучого миру й безпеки світу. Однак є ще й інша можливість. Національна свідомість інтересованих народів, включаючи й західних українців, може викликати спротив проти гострого панування Москви, а навіть може причинитися до зросту лібералізму в самім Советським Союзі. Можна припускати, що не вдасться виключити такого впливу і на советських українців.

Досвід українців спід Советів виказує, що призначення національних прав щодо вживання мови в школах, в газетах, в прилюдних справах — все може доволі важне, однак само в собі не є вистарчальним для розвитку вільного і щасливого народу. Українці, так як і інші народи в першу чергу є людськими і стопами. Там, де нема призначення прав людини і політичних та громадянських вольностей, само призначення культуральної автономії не є вистарчальне.

Українці витерпіли багато від національного гнету як у минулому, так і в теперішньому. Та найбільшою трагедією в історії українського народу була так звана "ліквідація" кляси кулаків", після чого пішов великий голод у Сов. Україні з рр. 1932-33. Але й це не було головним ділом національного гнету, якого вживали москалі проти українців. Ліквідацію кулаків і насаджування голоду траплялося і в російських околицях і в інших національних республіках, як от у Казакстані. Це є лише найбільше наглядний із багатьох доказів на неоспориму правду, що права людини мусять бути вповні забезпечені, заки повстане справжня вільна Україна, про яку мріє Шевченко.

Осередок національного українського життя був у Східній Галичині, а не в Советській Україні, вчасі між обома війнами. Хоч український націоналізм ледви втримувався в наслідок дошкулуювань, важких відносин і переслідувань під польським режимом, то він просто був винищений советською політичною поліцією. У Советській Україні не можна було друкувати некомуністичних українських газет. Політичне побільшення Української Советської Республіки через прилучення Східної Галичини, Північної Буковини і Карпат України є вимірене на знищення до решти українського націоналізму.

Тому плянови можна перешкодити, коли повстане справжній свободололюбний рух як у Советській Україні так і в

ПОШУКУЄМО 388 ЖЕРТВОДАВЦІВ по \$100

НАДЗВИЧАЙНА КАМПАНІЯ "СВОБОДИ" НА ДОПОМОГУ УКРАЇНСЬКИМ ЖЕРТВАМ ВІЙНИ

"Свобода", орган Українського Народного Союзу, свідома того, що П'ятіччі та члени і відділи У. Н. Союзу були завжди прикладом жертвенності в кожній гуманітарній акції американських українців, закликає їх тепер до активної та жертвенної участі в проголошеній отсим надзвичайній кампанії, якої цілком є знайти 500 жертводавців (осіб, товариств, чи відділів), з яких кожний зложив би одноразово не менше як \$100 на допомогу найнещасливішим з нещасливих — українським жертвам війни.

Дальші жертви в цій надзвичайній кампанії "Свободи" на допомогу українським жертвам війни зложили:

- 111) Товариства Український Клуб Поступовий, Джерзі Сіті, Н. Дж. \$100.00
- 112) Степан Слободян, головний радний У. Н. Союзу, Філадельфія, Па. 100.00

Разом \$ 200.00

Попередньо проголошено 11,000.00

Разом \$11,200.00

ХТО НАСТУПНИЙ?

Дальші жертви — по сто доларів чи більше — просимо слати чеками чи поштовими переказами, виписаними на "Свободу", на таку адресу:

СВОБОДА

P. O. BOX 346

JERSEY CITY 3, N. J.

3 ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ДІТРОИТ, МИШ.

Пощана нашим батькам.

Стараннями відділу Українсько-Американських Горожан відбулося в неділю 17. червня в селі Української Хати при Грейлінг вулиці Свято Батьків. Програма почалася в 4. годині, а її виконав Хор ім. Івана Котляревського під орудою Дмитра Отаманця у музичних виступах. Порядок був такий: Американський Гимн, вступне слово пані Катерини Колодій, виступи пісень на мужеський хор, деклямація для батьків учениці Ганусі Статкевич, реферат про значіння батька в родині Агафії Хомяк, низка пісень хору, деклямація 5-літньої дівчинки Наді Українець, солюстіп Галі Машталір, деклямація ученика Миколи Будзюла. Як покінчилася артистична програма, засіли гості до гостинного столу. Пані Будзюн по вечері запросила до слова привного О. Тиханського, який говорив про значіння "Дня Батька" в Америці; другий промовець, д-р Дмитро Атаманець, зазначив, що замало є батьків на святі, а п. Чемний нагадував, як то в старому

краю шанують батьків і мамів. Пані Білоус нагадала на те, що ми тут живемо в достатках, а в старому краю повоєнна нужда і вииснула кончеість допомоги для потерпілих у війні. На кінець п. Атаманець провів "Многоя Літа", а цю мелодію підхопила вся публіка і закінчила святочно. Треба сказати, що свято випало удачно, а чисний дохід в сумі \$685 призначено на домілку для ветеранів українського роду, яку мають будувати в парадіальнім парку Агафії Хомяк.

ЖЕРТВИ НА ПРАЦЮ УКРАЇНСЬКОГО КОНГРЕСОВОГО КОМІТЕТУ

На цілі Конгресового Комітету зложили: Товариство молодих українських жінок в Шікаго, Іл., \$50; Злучені Українські Організації міста Клівленду, О., \$50; Роман Гладуленко з Рачестера, Н. Дж., \$5; А. Г. Біловус з Вен Дайк, Міш., \$5 як постійну місячну жертву.

Політичне життя оглошення

УКРАЇНЦІ МІСТА ДЕТРОЙТУ ВИБЕРІТЬ ШЕ РАЗ

Edward J. Jeffries, Jr.
YOUR MAYOR
Primary August 7, 1945

ПОВІДОМЛЕННЯ

ДЛЯ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ В ШАМОКІН, МОНТ
КАРМЕЛ І СЕНТРАЛІЯ, ПА., про

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ

В НЕДІЛЮ, 5. СЕРПНЯ (AUGUST 5, 1945)

В ЦЕРКОВНІЙ САЛІ
SHAMOKIN & CLAY STREETS, SHAMOKIN, PA.
Збори зачнуться в годині 3. пополудні.

На зборах будуть промовляти головний контролор Д. Капітула й організатор А. Маланчук. Вони обговорять важні організаційні справи, а тому урядники й члени відділів 1, 2, 90 і 426 повинні прийти конечно на ці збори, щоб спільно нарадитись над добром організації. Заряд Відділів У. Н. С. з Округи МекАду, Па.

ЗВІТ ГОЛОВНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ КОМІСІЇ У. Н. СОЮЗУ

(Докінчення).

Згідно з банковими книжечками і банковими виказами готівка знаходиться в банках, котрі подаємо в цьому звіті. Банк, означений зіркою, це банк заморожений.

Готівка У. Н. Союзу, старих і нових родів обезпечення, знаходиться в отсих банках:

Назва банку:	Місцевість:	Ч. кн.:	Кonto:	Назва фонду:	Сума:	Разом:
Peoples Trust Co.	Shamokin, Pa.	558	Sav. Dept.	Mortuary Fd.	\$ 5,056.70	\$ 5,056.70
Provident Inst. for Savings	Jersey City, N. J.	182,746	Sav. Dept.	Adm. Fd.	3,374.86	
Provident Inst. for Savings	Jersey City, N. J.	202,352	Sav. Dept.	Adm. Fd.	2,889.63	6,264.49
First National Bank	Jersey City, N. J.	656	Sav. Dept.	Indg. Fd.	1,162.01	
First National Bank	Jersey City, N. J.		Real Estate Dept.		21,145.30	22,307.31
Commercial Trust Co.	Jersey City, N. J.		Check Acc't	Mort. Fd.	12,261.02	
Commercial Trust Co.	Jersey City, N. J.		Special Acc't		22,274.31	
Commercial Trust Co.	Jersey City, N. J.		Check Acc't	Svoobda	5,153.28	39,688.61
Trust Co. of New Jersey	Jersey City, N. J.	16,279	Sav. Dept.	Mort. Fd.	875.50	875.50
Hudson County National Bank	Jersey City, N. J.		Check Acc't	Mort. Fd.	12,660.95	12,660.95
Elizabethport Banking Co.	Elizabeth, N. J.	16,091	Sav. Dept.	Mort. Fd.	2,091.69	2,091.69
Germania Mut. Saving	Elizabeth, N. J.	1,564	Sav. Dept.	Mort. Fd.	1,927.73	1,927.73
National State Bank	Elizabeth, N. J.	6,482	Sav. Dept.	Reserve Fd.	1,033.70	1,033.70
Central Home Trust Co.	Elizabeth, N. J.	188	Sav. Dept.	Mort. Fd.	2,065.99	2,065.99
Union County Trust Co.	Elizabeth, N. J.		Check Acc't	National Fd.	12,676.87	12,676.87
Fidelity Union Trust Co.	Newark, N. J.	105,713	Sav. Dept.	Mort. Fd.	2,160.78	2,160.78
Howard Sav. Institution	Newark, N. J.	547,638	Sav. Dept.	Adm. Fd.	3,358.98	3,358.98
Chase National Bank	New York, N. Y.		Check Acc't	Mort. Fd.	49,016.48	
Chase National Bank	New York, N. Y.		Check Acc't	Dividend	5,623.44	54,639.92
Irving Trust Co.	New York, N. Y.		Check Acc't	Adm. Fd.	49,222.73	
Irving Trust Co.	New York, N. Y.		Check Acc't	Indg. Fd.	11,732.45	60,955.18
Public Nat'l Bank & Trust Co.	New York, N. Y.		Check Acc't	Orphan's Fd.	12,951.46	12,951.46
* N. J. Title Guar. & Trust Co.	Jersey City, N. J.	20,600	Sav. Dept.	Adm. Fd.	3,198.13	
* N. J. Title Guar. & Trust Co.	Jersey City, N. J.		Check Acc't	Adm. Fd.	430.09	3,628.22
Guaranty Trust Co.	New York, N. Y.		Check Acc't	Mort. Fd.	31,757.59	31,757.59
Bankers Trust Co.	New York, N. Y.		Check Acc't	Mort. Fd.	32,517.08	32,517.08
Royal Bank of Canada	Toronto, Ont. Can.		Check Acc't		15,366.46	15,366.46
Security Bank & Trust Co.	Philadelphia, Pa.		Check Acc't	National Fd.	5,000.00	5,000.00
Ukrainian Savings Co.	Cleveland, O.		Sav. Dept.	Mort. Fd.	5,387.15	5,387.15
Nat'l Newark & Essex Banking Co.	Newark, N. J.		Check Acc't	Concord Fd.	1,201.85	1,201.85
			Cash in banks		\$335,574.21	\$335,574.21
			Cash on hand in "Svoboda"		6.76	6.76
			Total cash		\$335,580.97	\$335,580.97

Готівка молодечого департаменту У. Н. Союзу знаходиться в отсих банках:

Назва банку:	Місцевість:	Ч. кн.:	Кonto:	Назва фонду:	Сума:	Разом:
Elizabeth Trust Co.	Elizabeth, N. J.	3,730	Sav. Dept.	Mort. Fd.	\$ 1,868.05	
Elizabeth Trust Co.	Elizabeth, N. J.	10,474	Sav. Dept.	Mort. Fd.	1,018.25	\$ 2,886.30
Harmonia Mutual Sav. Ass'n	Elizabeth, N. J.	21,446	Sav. Dept.	Adm. Fd.	3,198.57	3,198.57
Union County Trust Co.	Elizabeth, N. J.		Check Acc't	Adm. Fd.	11,774.92	11,774.92
* N. J. Title Guar. & Trust Co.	Jersey City, N. J.	18,336	Sav. Dept.	Adm. Fd.	1,718.91	
* N. J. Title Guar. & Trust Co.	Jersey City, N. J.		Check Acc't	Adm. Fd.	557.92	
* N. J. Title Guar. & Trust Co.	Jersey City, N. J.		Special Acc't		1,422.36	3,699.19
Public Nat'l Bank & Trust Co.	New York, N. Y.		Check Acc't	Mort. Fd.	6,695.28	6,695.28
First National Bank	Jersey City, N. J.		Check Acc't		354.95	354.95
Commercial Trust Co.	Jersey City, N. J.		Special Acc't		12,140.84	12,140.84
Royal Bank of Canada	Toronto, Ont. Can.		Check Acc't		3,503.29	3,503.29
Guaranty Trust Co.	New York, N. Y.		Check Acc't		144.04	144.04
Chase National Bank	New York, N. Y.		Dividend Acc't	Dividend	244.70	244.70
			Total		\$44,642.08	\$44,642.08

Заморожений банк 1945 р. виплатив 5% дивіденди.

Готівка Сиротинця-захисту У. Н. С. знаходиться в отсих банках:

Назва банку:	Місцевість:	Ч. кн.:	Кonto:	Сума:	Разом:
U. S. Saving Bank of Newark, N. J.	Newark, N. J.	140,488	Sav. Dept.	\$ 176.23	\$ 176.23
Nat'l Newark & Essex Banking Co.	Newark, N. J.		Check Acc't	69.71	69.71
			Total	\$ 245.94	\$ 245.94

Фонд ім. С. Ядловського улькований:

Назва банку:	Місцевість:	Ч. кн.:	Кonto:	Сума:	Разом:
Provident Inst. for Savings	Jersey City, N. J.	5,279	Sav. Dept.	\$ 416.42	\$ 416.42

ЗАГАЛЬНЕ ЗІСТАВЛЕННЯ МАЙНА У. Н. СОЮЗУ.

3 кінцем червня 1945 р. майно старших членів виносило	\$7,511,437.45
3 кінцем червня 1945 р. майно Молодечого Департаменту виносило	627,580.00
3 кінцем червня 1945 р. майно Захисту-Сиротинця виносило	42,345.89
3 кінцем червня 1945 р. було в фонді бл. п. С. Ядловського	2,947.67

Майно У. Н. Союзу з кінцем 30 червня 1945 остаеться \$8,184,311.01

Майно У. Н. С. з кінцем 31. грудня 1944 р. було 7,880,061.80

Загальний приріст майна за шість місяців 1945 р. є на суму \$ 304,249.21

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ ОРГАНУ "СВОБОДА"

ПРИХІД:

Від 1. січня до 30. червня 1945 р.	\$39,394.81
Перенос готівки з 1944 року	12,284.07
Разом	\$51,678.88

РОЗХІД:

Від 1. січня до 30. червня 1945 р.	\$46,518.84
Остається готівка	\$ 5,160.04

Подані тут суми вже є зачислені в загальній майні У. Н. Союзу.

Вкінці Головна Контрольна Комісія У. Н. Союзу стверджує, що:

- а- Не прислано 40 відділами вкладок з кінцем червня на суму \$ 5,481.15
- б Не виплачено 51 посмертних заповітів з причини не присланих, або не викінчених, до кінця червня, відповідних документів на суму 39,196.92

На основі контролю майна, діловодства і організаційного життя Українського Народного Союзу, переведеної в днях 16.—21. липня 6. р., Головна Контрольна Комісія стверджує, що організаційне життя Союзу йде здоровим руслом, діловодство є в примірному порядку, а майно знаходиться в дуже добром стані.

Джерзі Сіті, Н. Дж., дня 21. липня 1945.

Д. Капітула, д-р В. Галан, д-р А. Т. Кібзей, Роман Смух, Степан Куропась.

ЧИСТУ ОДІЖ

НА РАТУНОК І ДОПОМОГУ УКРАЇНСЬКИМ ЖЕРТВАМ ВІЙНИ В ЄВРОПІ ПРОСИТЬСЯ НЕГАЙНО ВІДСИЛАТИ В МАЛИХ ПАКУНКАХ ДО НЬО ЙОРКУ НА ТАКУ АДРЕСУ:

UNITARIAN COLLECTION WAREHOUSE,

UKRAINIAN RELIEF

31 EAST 35th STREET

NEW YORK 16, N. Y.

ДРІБНІ ОГЛОШЕННЯ—WANT ADS

Classified Department—Ergon 4-0237—Ergon 9-0582

WAR MANPOWER COMMISSION

Essential Workers need Statement of Availability. If transferring to less essential, need U. S. Employment Service consent in addition. Critical workers also need both.

EMPLOYMENT REGULATIONS

Сушні робітники повинні мати посвідку, що вони є до розпорядності. При перенесенні до менше сушних робіт мусять мати крім цього згоду Юнаїтд Стейтс Емплоїмент Сервіс. Кри-тичні робітники потребують те обох посвідок.

ПОТРІБНО МУЖЧИН

ФАБРИЧНИХ РОБІТНИКІВ
Мужчин до заг. фабричної роботи
Постійна праця
ДОБРА ПЛАТНЯ
Досить овертайм
Добрі робітничі умовини
MURPHY FINISHES CORP.
224 McWhorter Street
Newark, New Jersey

ПОТРІБНО МУЖЧИН І ЖЕНЩИН

СКЛЕПОВИХ ПОМІЧ. У ПРОДАЖІ
МУЖЧИН АБО ЖЕНЩИН
Повний або кілька год. час.
UNIVERSAL FOOD MARKET
Concourse Tube (Sip Ave.)
JERSEY CITY, N. J.
595 Broad St., Newark, N. J.
146 Main St., Hackensack, N. J.

ПОТРІБНО ЖЕНЩИН

ФІНІШЕРОК*
на фор контах, досвідчених
добра платня, постійна праця
Costas Lefas
307 7th Ave., N. Y. C.
(Room 601)

ОПЕРЕАТОРІВ

на жіночих Спортсвер
Сінглер машини, секційна робота
ДОБРА ПЛАТНЯ, ПОСТІЙНА ПРАЦЯ
Приємні робітничі умовини
BENJAMIN SOSNE,
4 Washington Place, N. Y. C.
BMT to 8th St. Station

ФАНДРИ

ШИПЕРС І ГЕЛПЕРС
Повоєнна нагода
WORTHINGTON-GAMON METER CO.
296 SOUTH ST., NEWARK, N. J.
W M C правила заховуємо

СОВЕТСЬКЕ ВЕСІЛЛЯ

Авжеж, Володька Завитюк трохи поспішився. Був такий грошок.

Володька, можна сказати, добре й не розглянув своєї нареченої. Він, правду кажучи, без капелюшка і без пальта її навіть ніколи й не бачив. Тому, що всі головні події на вулиці розгорталися.

А що перед самим весіллям Володька Завитюк заходив зі своєю невістою до її матері представляється, так він не роздаючи представлявся. У присінку. Так сказати, прихачцем.

А познайомився Володька Завитюк зі своєю нареченою в трамваї.

Сидить він у трамваї і раптом бачить перед ним отаку панночка виросовується. Отака, нічого собі панночка, акуратенька. В зимовому пальті.

І стоїть ота сама панночка у своїй зимовій пальті перед Володькою і за решітку рукою тримається, щоби пасажирів її не перевернули. А другою рукою пакет до грудей притискає. А в трамваї, звичайно, стиск. Стояти, просто скажемо, незручно.

От Володька її пожалів.

— Присядьте, — каже — на одне коліно, все легше йтати.

— Та ні, — каже — мерсі.

— Ну так, — каже — давайте тоді пакет. Кладіть мені на коліно, не сумнівайтесь. Все легше буде стояти.

Ні, дивиться, і пакета не дає. Або лякається, щоби не поцупив. Або ще що.

Глянув на неї Володька Завитюк іше раз і просто замінив.

Господи, думає, які гарні панночки в трамваї їздять.

Ідуть вони так дві зупинки. Три. Чотири. Вкінці, бачить Завитюк — панночка до виходу претясе. Володька теж у став. Тут біля виходу, значить, у них до знайомства прийшло. Познайомились. Пішли разом. І так у них все те швидко і без гаяння повернулось, що за два дні Володька і пропозицію їй зробив.

Чи вона відразу згодилася, ні, але на третій день вони таки пішли в горожанський підв'ідділ і записались, в законний шлюб.

Записались вони в ЗАГС-і, а після запису й розгорнулись головні події.

Після запису пішли молоді на помешкання до матері. Там, звичайно, величезна метушня. Стіл накривають. Гостей багато, взагалі семейне свято — молодих дожидають.

І якісь всі панички і каваліри по кімнаті метушаться — починають ставляти й корки відчиняють.

А свою молоду дружину Володька Завитюк іше в присінку втрапив із очей.

І раптом його, як на гріх, об-

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЗВІДКИ ВІЗЛОСЬ СЛОВО „ПАН“

Свого часу якийсь дописувач пробував довести в „Свободі“, що слово пан походить з угорського „жупан“. Я тоді був зайнятий і аж тепер даю і свій спостереження. Подібно як цей дописувач, я можу доказувати, що „пан“ походить з японської мови, бо вживається в словах Япон, Сайпан, тощо. Такі „докази“ не є наукові. Отже треба шукати за доказом деінде.

У всяких доказах звичайно йдемо до старих (корінних) мов. У старій церковно-слов'янській мові його не вживається. Так само його не вживається в найстаріших слов'янських мовах (болгарській, сербській, македонській, хорватській) і в російській; отже те слово мусило дістатись до української мови далеко пізніше.

Припускаю, що воно дісталося до української мови за часів литовсько-польського періоду, бо воно знаходиться у всіх тих трьох мовах. Найправдоподібніше воно є литовського походження, бо литовська мова далеко старша. Вона належить до родини індо-європейських мов і дуже

зближена до санскриту, „пра-матери“ європейських мов. Буває таке, що якісь слова є подібні в різних мовах, але це ще не доводить у всіх випадках, що ті слова є запозичені одною мовою з другою, бо часто ті слова походять з одної і тої самої спільної індо-європейської скарбниці, з якої всі інші європейські мови черпали свої слова. Щоби це довести, на це треба студіювати порівнюючу індо-європейську граматику, філологію або семантику; треба знати етимологію, себто історію походження слів.

Багато доказів учені лінгвісти беруть з грецької і литовської мови, найстаріших мов в Європі і найбільше зближених до санскриту. Слово „пан“ знаходиться в литовській мові, звідки воно правдоподібно дісталося до польської і української мови. Як сказано, то інші, далеко старші слов'янські мови його не вживали і не вживали, бо його не знаходимо в старих книжках.

Слово „пан“ у литовській мові звучить „ponas“, а „pani“ — „ponia“. В литовській мові буква „o“ вживається, де в нашій мові маємо „a“, а „s“ на кінці слова це тільки мужеське закінчення слова. Для ілюстрації подаю кілька прикладів: poriega — папір, rova — пана, rovas — павук (самець), rogouti — парувати ropauti — панувати, ronaitis — панич, maskolius — москаль, budavoti — будувати, voryto — важити, і т. д. Також, навіпаки, литовці вживають букви „a“, де в нашій мові маємо „o“. Приклади: Maskolja — Московщина, graba — проба, grakali — проколоті, pragrauti — програти, grasta — простира(зо), і т. д. Виходить, що де в литовській мові є „o“ (ponas), то в українській є „aa“ (пан) і навіпаки.

Говорячи про литовську мову, подам ще кілька прикладів для тих, що може з тою мовою ще ніколи не стрічались: Ukrainietis — українець, maskolius — москаль, draugas — друг, drauge — подруга, rotam — потім, opisla, ponybe — панови, шляхта, ronavimas — панування, slyva — сливка, groudus — грудець, malunas — млин, dienna — день, po kam parduoti — по чому продаєте? Po siai dienai — по цей день. Po setalu — під столом. Я умісно вжив таких висловів, щоби показати схожість литовської мови до „балто-слов'янських“ мов, головню до української. Та схожість не всюди однакова. Часом литовська мова зовсім відбігає від слов'янського коріння і тоді значення слів трудніше відгадати. Наприклад: Pralobinti mokslu naujais isradimais — збогачувати науку новими винаходами. Але вже в такому реченню є дещо схожого: Zinresiu kas bus galime padaryti — побачу, що

ПОСМЕРТНІ ЗГЛADKI

Дня 24. липня 1945 року помер у 53. році життя
ІВАН ТРИТЯК,
член Тов. Запорозька Сім. від. 251 У. Н. Союзу в Каліфорнії, О.
Покійний похований на селі Липки муровані, лав. Старий Самбір, Західна Україна. То відляу при-шов з переступ листом у 1928. році. Липши у смутку жалу Ану і три дочки: Катерину і Ольгу за-мужих та Марію.
Похорон відбувся 26. липня з погребового раведени при участі членів, родини й знайомих на укр. гр. кат. цвинтар св. Петра й Павла. — В. Р. П.
П. Керик, секр.

Дня 27. липня 1945 р. Воячий Департамент проголосив, що
ІВАН МОЖИЛОВСЬКИЙ
погиб на полі бою десть у Німеччині ще 1944 р.
Покійний похований у смутку м-ті і батька, 5 братів і дві сестри. Найстарший брат Михайло тепер десть у Німеччині, Павло десть на Пасифіку, а троє ще дома. Належав до 400 відляу У. Н. Союзу в Ізраїлі, Па. Ціла родина також належить до У. Н. Союзу. Покійний був веселим відляч і був добрим грачем в бейс-бол. Поляз з честою за улюблену вітчизну Америку у 27. році життя. — В. Р. П.
М. Воловський, секр.

ПОШУКУЮТЬ

БОГДАН ІВАНЧУК
пошукує свого брата
ЯРОСЛАВА ІВАНЧУКА
з Галичини.
МАРІЯ КУРОЧКА
з Слобідки Струської, Галичини, пошукує
ЛЬВА ГАЛАНДЖІЯ
й інших кривих та знайомих
По бачки інформації пишть, в обидвох справах, на адресу:
GREGORY KOWALCZYK
P. O. Box 28, Great Meadows, N. J.

МИРОН ЛИТВИН І СИН

УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ
Ос. луга щира і чесна
801 SPRINGFIELD AVENUE,
corner Harrison Place
IRVINGTON, N. J.
Phone: ESsex 3-9090

КАНАІ КАІН

FUNERAL HOME
433 STATE STREET,
PERTH AMBOY, N. J.
Phone: Perth Amboy 4-4646

ІВАН БУНЬКО

УКРАЇНСЬКІЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребамі по ціні так-званий як
ОБСЛУГА НАЙКРАЩА.

JOHN BUNCO

Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.
Rightful funerals as low as \$150.
Telephone: GRamercy 7-7661

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКІЙ ПОГРЕБНИК
Занимаюсь похоронами
в BRONX, BROOKLYN, NEW YORK і ОКОЛИЦЯХ
129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 Prospect Avenue,
(cor. E. 155 St.)
BRONX, N. Y.
Tel.: MElrose 5-4577

НАЙКРАЩИМ І НАЙЦІННІШИМ ДАРУНКОМ Є ВСЕ ТАКИ КНИЖКА

ЧИ МОЖЕ БУТИ КРАЩИЙ ДАРУНОК НІЖ АНГЛІЙСЬКА КНИЖКА ПРО УКРАЇНУ?

- 1) **A HISTORY OF UKRAINE**, by Michael Hrushevsky, published by the Yale University Press \$4.00
- 2) **BOHDAN, HETMAN OF UKRAINE**, by George Vernadsky, published by the Yale University Press \$2.50
- 3) **UKRAINIANS IN THE UNITED STATES**, by Wasyl Halich \$2.50
- 4) **THE UKRAINE: A SUBMERGED NATION**, by William Henry Chamberlin, published by the Macmillan Company, New York \$1.75
- 5) **UKRAINIAN LITERATURE**, Studies of the leading authors, by Prof. Clarence A. Manning \$1.50
- 6) **SPIRIT OF UKRAINE**, Ukrainian Contributions to World's Culture, by D. Snowyd \$1.00
- 7) **UKRAINE, AN ATLAS OF ITS HISTORY AND GEOGRAPHY**, by Prof. G. W. Simpson \$0.50
- 8) **THE MODERN UKRAINIAN NATIONALIST MOVEMENT**, by Prof. Nicholas Czubyatyj \$0.50

Замовте собі негайно всі ті книжки за \$14.25, чи ті, що їх ще не маєте, а замовлення враз з належністю шліть на таку адресу:

SVOBODA
P. O. BOX 346 JERSEY CITY, N. J.
Замовлення з Канади треба платити американською валютою

ТАРЗАН, Ч. 1220. Небезпечна дорога.

TARZAN TIED A ROPE LADDER TO HIM, THEN BEGAN THE ASCENT OF THE SHEER CLIFF.

THE SAVAGES WATCHED ANXIOUSLY FOR TARZAN'S SUCCESS WAS THEIR ONLY HOPE OF ESCAPING FROM THEIR VALLEY PRISON.

TARZAN MOVED CAUTIOUSLY. EVEN FOR HIM THIS WAS A DELICATE, HAZARDOUS TASK.

HIS STRENGTH AND APE-LIKE ABILITY BROUGHT HIM AT LAST TO THE LEDGE ABOVE — BUT THIS WAS ONLY HIS FIRST GOAL.

Тарзан прив'язав собі драбину, а потім почав вдиратися по голій скалі.

Чорні дивилися з напруженням, бо успіх Тарзана був їх одиною надією добутися з тої долини-в'язниці.

Тарзан посувався обережно. Навіть для нього це було дуже небезпечне завдання.

Його сила й малпача зручність довела його наверх і до виступу вгорі, але це була тільки його перша ціль.